

KULTURA.IDNES.CZ

1. Nejsou vidět, ale bez nich by se divadlo nehrálo. Jak vypadá práce lidí za oponou

18.09.2022 kultura.iDNES.cz - Daniel Pacek

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadlo; moravskoslezské; Národní; Ostrava

Na svou práci nedají dopustit a pro divadlo jsou stejně nepostradatelní jako herci a zpěváci. Jenže při představení je nikdy nevidíte, pokaždé zůstanou v zákulisí. Přitom i oni si zaslouží náš potlesk. A tak teď, dámy a pánové, nahlédněme za oponu.

Darina Korandová

Náповěda, Národní divadlo, Praha

Divadlo ji přitahovalo odmalička, už v pěti letech chodila s tetou do dětského Sluníčka. "Jeho vůni si vybavuju dodnes, už tehdy jsem si moc přála vědět, co se děje v zákulisí," vzpomíná na chvíle, které ji na celý život okouzly.

Hrála amatérské divadlo, vystudovala zdravotnickou školu, ale víc ji to táhlo do umělecké branže. Nastoupila do Divadla Na zábradlí jako asistentka režie, k tomu si přibrala náповědu a inspicí. Když dcera studovala medicínu a byla potřeba každá koruna, v divadle i uklízela.

"V roce 2015 jsem dostala nabídku na náповědu v Národním divadle a to se neodmítá," říká a vysvětluje, co její práce obnáší. "Při přípravě nové inscenace jsem od začátku. Všechno si píšu, nejen případné změny v textu, ale i chvíle, kdy zazní hudba nebo který herec odkud přichází, jaká dělá gesta a které složitější věty by mu mohly dělat problém a bude možná potřebovat hodit text."

Náповěda musí být po celé představení ve střehu. "Ztratit pozornost se nevyplácí, je to zákon schválnosti, že zrovna v tom okamžiku herec potřebuje napovědět," vypráví Darina Korandová, která nesedí na jednom místě v portálu, ale občas za kulisami přebíhá na druhou stranu. To když je na vzdálenější straně jevišťe náročnější scéna, při níž hrozí, že hercům vypadne text, tak aby jim byla blíž a lépe ji slyšeli.

Herci Národního divadla jsou prý velcí profesionálové a její pomoc nepotřebují často. "Ale všichni jsme lidé a stát se to může. Někdo si s tím dovede mistrně poradit, třeba David Prachař se z takové šlamastyky vždycky perfektně dostane, má totiž geniální improvizaci vloh. O něj nemám obavy – kdyby na chvíli zapomněl text a já si nedej bůh zrovna musela odskočit, on si skvěle poradí," usmívá se paní Darina, která pokaždé, když přichází do divadla, cítí výjimečný pocit: "Je to úcta, vděk a pokora." Slavomír Chmiel

Inspicent, **Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava**

Divadlo má v krvi od narození. "Byly mi minus čtyři měsíce, když jsem zpíval Toscu. Maminka totiž začínala v košickém divadle jako altistka a zpívala ještě krátce před mým narozením. Později dělala inspicientku," vypráví Slavomír Chmiel, dnes sám inspicent opery a muzikálu.

Jako kluk se chodil v Košicích dívat na baletky, až se ho jejich šéfka zeptala, jestli taky nechce tančit. V patnácti začal. U baletu vydržel do čtyřicítky. "To už jsem zjistil, že jsem na něj starý. Šel jsem za ředitelem, že končím, ale u divadla bych rád zůstal. Nabídl mi pozici inspicienta a já ji dělám dodnes."

Co tahle funkce obnáší? "Vedu představení, jsem za něj zodpovědný. Musím zkontrolovat scénu, jestli je správně postavená, taky jestli dorazili všichni účinkující a lidi z techniky, odpovídám i za bezpečnost. Potom v portále řídím chod celého večera. Mám před sebou obrazovku, scénář a interkom, kterým podle potřeby volám do celého divadla, tedy i do šaten umělců a na chodby v zákulisí."

Bez inspicienta představení neodstartuje. Čtvrt hodiny před začátkem na svém pultu odměčká divákům první zvonění, zatímco v zákulisí slyší umělci jeho hlášení: "Dobrý večer, dámy a pánové, za patnáct minut začínáme..." I během večera vydává hodně pokynů, protože vedle jiných povinností volá herce, kteří mají v různých chvílích přijít na scénu. Jednou takhle volal k pěveckému číslu kněžnu – ale kněžna nikde. "Dirigent tedy hodil ještě jednou předchozích pár taktů a já do zákulisí zahlásil: Olinko, už jsi měla být na scéně, jestli to nestihneš ani napodruhé, tak to celé stopnu! V tu ránu Olinka doběhla."

Nebo jednou vůbec nedorazil dirigent. "Oddirigoval to houslista," směje se. Ale na otázku, co pro něj divadlo znamená, odpovídá zcela vážně: "Je to můj život!" Valerie Vrbová

Kostymérka, divadlo Bez zábradlí, Praha

Do divadla přichází před představením dřív než herci, protože jim musí nachystat kostýmy, boty, doplňky a potom jim pomáhá s oblékáním. Tím to ale rozhodně nekončí, během večera má za kulisami připravené další oděvy na převlékání. Někdy se to musí zvládnout opravdu bleskově.

"Například při muzikálu Kabaret je převleků hodně. V jednom momentě přiběhne Nikol Kouklová ze scény, shodí šaty, já jí pomůžu do županu a ona se okamžitě vrací na jeviště, trvá to deset vteřin," říká kostymérka Valerie Vrbová, jinak i začínající návrhářka a studentka oděvního designu na UMPRUM. Při představení je pořád k dispozici, protože co chvíli jsou potřeba její šikovné ruce. "Herečce se vytrhne zip na sukni, tak ho musím ihned sešpendlit spínacími špendlíky, jindy něco narychlo zašiju, případně rozvážu zašmodrchané tkaničky u bot. Prostě musím čekat i nečekané."

Protože pracuje v malém divadle, připadly jí vedle úprav oděvů či bot, praní, žehlení a zašívání ještě další úkoly. "Když je potřeba, dělám i make-up nebo češu vlasy. Je to dost různorodé a právě to mě baví. A teď při jedné z nově chystaných her dostanu příležitost vyzkoušet si i práci kostýmní výtvarnice, která všechny kostýmy sama vymýšlí a obstarává."

V Divadle Bez zábradlí působí tři roky a moc se těší na každé představení, které ovšem vidí pouze zezadu, tedy ze zákulisí. "Já uměním žiju a tady je každý večer kouzelný, trošku jiný, herci občas přidají vtipnou reakci na něco, co vznikne i nedopatřením." Sama nemá chuť si stříhnout nějakou roličku. "Herectví mě fascinuje, ale jsem introvert, navíc se hrozně stydím. Já bych dokázala po jevišti leda mlčky přejít, víc bych asi nevládla. Obdivuju herce, co na scéně dovedou, ale jejich práce by pro mě nebyla, mně k nadšení z mojí práce stačí, že u toho můžu tam vzadu být."Jakub Ventura

Kulisák, divadlo Josefa Kajetána Tyla, Plzeň

Když předčasně ukončil studia na vysoké škole, dozvěděl se, že v dokončovaném plzeňském Novém divadle nabírají lidi. "Přijali mě a už jsem tu osm let," říká a zároveň přiznává, že předtím do divadla moc nechodil. "Jako kluk jsem tam byl jen párkrát na povinných klasikách jako Romeo a Julie. Jenže teď už mám k divadlu jiný vztah, jsme tady jedna velká rodina a tuhle práci mám rád. Taky jsem zjistil, že herci, které jsem znal jen z plakátů nebo z televize, jako například pana Martina Stránského, jsou fajn a že si s nimi můžu hezky popovídat."

Jak vypadá Jakubův den? "Přijdeme ráno v osm, někdy už v sedm, uklidíme kulisy, ve kterých se večer hrálo, a připravíme kulisy na dopolední zkoušku. Odpoledne to zbouráme a nachystáme scénu na večer, což trvá do pěti. Dáme rychlé jídlo, a protože se od sedmi hraje, musíme být v šest k dispozici. No a potom už obsluhujeme večerní představení."

Má vůbec chuť při takovém zápřahu občas usednout v hledišti? "Každou hru chci aspoň jednou vidět zepředu. To se mi líp pracuje, když vím, o jaký příběh jde a co přesně se na jevišti děje," tvrdí. A s úsměvem vysvětluje: "Pak si to můžu spojit se svou prací. Řeknu si – aha, už ho na jevišti zapíchli, tak bude změna scény." O přestávkách velkých a výpravných oper na to bývá nějakých 25 minut, což je někdy pořádný frmol. Čas jim lhládá i inspicientka. "Přiběhne a pobízí nás: Klucí, klucí, už máte jenom deset minut," vypráví Jakub po plzeňsku.

Tihle muži nejsou žádné třasořítky, vždyť kulisa váží i 150 kilo. "Musíme mít kondici, nemůžeme tu být samí pupkáči. I když starší ročníky za to umí vzít tak šikovně, že kulisy netahají jen hrubou silou, takže už to jsou trošku takoví taťuldové," líčí Jakub. Ovšem hned uznale dodává: "Ale páru pořád mají, kdybyste je naštvál, stejně by vás přetrhli vejplůl."Atka Žďárská

Maskérka, Národní divadlo Brno

Dělala kadeřnickou školu, do které chodila kolem divadla. "Pokaždé když jsem viděla paní Fialovou nebo pány Lakomého a Dufka, jak vstupují služebním vchodem dovnitř, napadalo mě, že bych tam taky chtěla chodit. A vidíte, po čase se mi to splnilo, už tam pracuju spoustu let," vzpomíná na mládí Atka Žďárská, umělecká maskérka a vedoucí maskéren činohry brněnského Národního divadla. Ve škole se naučila kadeřnickým, vlásenkářským a maskérským dovednostem a to se jí hodí.

"U nás se začíná hrát v sedm večer, takže herci a herečky přijdou do maskérny o hodinu dřív, ale když nás čeká velká inscenace, před kterou máme hodně práce, začneme je upravovat už v půl šesté. Na činohru je nás šest a v takovém případě jsme všichni v permanenci," vysvětluje paní Atka. "Pokud si můžeme předem předčesat paruky, ať už je na programu historický kus, nebo hra ze současnosti, tak její připevnění trvá pět minut. Když ale vedle líčení musíme tenhle účes vytvářet z hereččiných vlasů a přičesku, zabere nám to i půl hodiny."

Páni a dámy z hereckého souboru prý chodí do maskérny rádi. "Usednou do křesla, odpočinou si a nechají se nalíčit. S tím, jak o ně pečujeme, jsou velmi spokojeni. A nám to dělá radost, protože nás naše práce baví."

Některé maskérsky náročné inscenace Atka Žďárská nikdy neviděla – tedy z hlediště. Mohla se na ně trochu dívat pouze z portálu, kde je připravena v průběhu večera pracovat. "Snažím se vidět každou hru aspoň o generálkách, ovšem někdy ani na to nezbude čas. Ale i z portálu je to krásné," říká upřímně. A jedním dechem dodává: "Divadlo se za ty roky stalo mým domovem. Teď už jsem byla šťastná, že divadelní prázdniny končí a že se zase začalo hrát. Víte, mně je tady dobře a my všichni se na sebe pokaždé těšíme."

Foto:

Darina Korandová
Petr Kozlík, MAFRA

FotoGallery:
Darina Korandová
Petr Kozlík, MAFRA

Slavomír Chmiel
Alexandr Satinský, MAFRA

Valerie Vrbová
Anna Boháčová, MAFRA

Jakub Ventura
Petr Eret, MAFRA

Atka Žďárská
Anna Vavříková, MAFRA

URL | https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/divadlo-cinohra-kostymy-kulisy-herci.A220912_172313_divadlo_mejt

[« zpět na začátek](#)